

Otázka: Volný čas, kultura

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): kryska

Volný čas

něco z historie:

Antika - volný čas slouží k přemýšlení (Aristoteles)

středověk - „Ora et labora.“ žádný volný čas

čas, který člověku zbude po splnění všech nutných povinností (zaměstnání, škola, domácí práce,

hygiena, spánek (8-9 h), výchova dětí - vázaný čas)

o využití tohoto prostoru a jeho náplni rozhoduje sám jedinec

rozlišujeme 2 formy:

a) aktivní - sport, hraní na kytaru, tančení

b) pasivní - sledování televize, návštěva vinárny, poslech hudby

prožívání volného času formuje životní styl člověka (existuje spousta variant životního stylu), záleží na

preferencích a hodnotách, často ovlivněna i prací

☐ **polovolný čas** - aktivity na hranici volného času a pracovního času patří domácí práce, péče o děti a

práce navíc (na jedné straně si člověk vybírá, na druhé jsou podmíněny závazkem)

- čas, který začínal jako volný, později závazný (domácí mazlíček)

☐ **průmysl volného času** - volný čas je ekonomickou kategorií

- předměty k volnému času (sportovní oblečení), zaměstnanci (trenéři)

☐ délka: cca 28-34 h/týden u mužů a 24-28 h/týden u žen (více uklízejí a starají se o děti)

v roce 1965 - 24-31 muži a 16-22 ženy

☐ **údaje o volném čase slouží k:**

a) vytváření hodnot

b) zájmové činnosti

c) utváření koníčků

☐ **vliv na prožívání volného času má:**

1. pohlaví

2. věk

3. zdravotní stav

4. rodinný stav

5. vzdělání

6. místo bydliště

7. materiální zabezpečení

8. roční období

9. rozložení volného času

10. hodnotová orientace

11. sociální prostředí

12. dovolená

☐ **funkce volného času**

- a) reprodukce pracovních sil
- b) rekreační (zbavení se stresu)
- c) uvolnění od pracovního vypětí
- d) mnohostranný rozvoj osobnosti – koníčky, záliby

☐ **náplň volného času**

- a) využívání masové komunikace – televize, počítač
- b) sport, příroda, cestování
- c) manuální činnost – kutilství

☐ **typologie člověka podle způsobu strávení volného času:**

- a) konzumní orientace – pasivní; materiální
- b) sociálně orientovaný – činnost ve společenských, politických nebo charitativních organizacích
- c) esteticky orientovaný – kreslení, fotografování
- d) teoreticky orientovaný – prohlubování vědomostí
- e) sportovně orientovaný – aktivní sportování
- f) nudící se člověk

☐ **nuda** – vnitřní pocit prázdnoty vyplývající z mělkého a jednoduchého prožívání; pocit vnitřní chudoby

(bývá jak chvilková, tak dlouhodobá – životní styl – často se nudí)

Kultura

☐ **vše to, co člověk vytvořil**

to, co nevyrůstá jen samo z přírody; je to opak přírody; člověk a kultura by nemohli existovat samostatně

☐ **souhrn materiálních a duchovních hodnot** vytvořených v procesu historického vývoje kultura přináší možnost adaptace na prostředí; můžeme se jí přizpůsobit, nebo ji přetvářet
vyvíjela se postupně z přírody; je rozdílná jak v čase (antika × dnešek) tak v prostoru (jiné kontinenty)

kultura bývá přenášena hlavně díky symbolickému zprostředkování

☐ **subkultura** - specifická skupina, která je odlišná jinými hodnotami, normami (etnika, VIP, mafie)

☐ **enkulturace** - proces osvojování si kultury

☐ **akulturace** - přijetí kultury jiného národa

☐ **memy** - to, co nám zbylo po minulých generacích (něco jako geny)

☐ **kulturní dědictví** - souhrn duchovních a materiálních hodnot, které vytvořily minulá generace

- osvědčily se v minulosti a mají trvalejší platnost

☐ **difuze** - prolínání kultury

☐ **charakteristické znaky kultury:**

a) je jevem - existuje v určitém okamžiku v dané podobě na daném místě

b) je procesem - neustále se vyvíjí

c) je vztahem - vztah člověka (společnosti) k lidem, k přírodě, k sobě samému

znaky kultury

- a) kultura je naučená - není vrozená, nezděděná, není podmíněná instinkty; člověk si ji osvojuje
- b) zachovává si kontinuitu (souvislost) - z generace na generaci
- c) adaptivní - přizpůsobuje se změnám a podmínkám
- d) kolektivní produkt - vytvářena lidmi v sociálních interakcích; i jedincem (truhlář - stůl)
- e) umožňuje sociální přenos (difuzi) - můžeme přejímat kulturní vlivy od jiných společenství
- f) akumulace - radikální přenos kultury

materiální kultura

- vše to, co uspokojuje materiální potřeby lidí
- soubor jevů a procesů
(obydlí, oděv, pracovní prostředky - k výrobě, předměty denní potřeby, mobil)

duchovní kultura

- vše to, co uspokojuje duchovní potřeby; oblast duchovního bohatství společnosti
- umění, relaxace, krásno, historické památky
(umění, věda, filosofie, náboženství, právo, morálka; + pyramidy, náboženské stavby - Katedrála sv. Víta, kostely, ostatky, památky, hrady a zámky, knihy, tradice, mravy, styl života)
- Normativní kultura** (někdy jako součást duchovní) - normy říkající, jak má člověk jednat

Prvky kultury:

- a) Vědění a znalosti (kognitivní - poznávací)
 - informace, které odlišují reálné od nereálného; každodenní vědecká povaha; každodenní poznatky jsou nezbytné - říkají, co věci v okolí znamenají a jak se máme chovat
- b) Normy a hodnoty (normativní)
 - ideje a standardy, na nichž se většina lidí v jedné společnosti shoduje; vynucují lidské jednání (co se může a co nesmí); motivují lidi k jednání určitým způsobem
- c) Materiální statky

- symboly (objekty určitého kulturního významu) a artefakty (fyzické předměty charakteristické pro určitou kulturu)
- d) Jazyk (symbolická komunikace)
- vnímáme jím svět a dorozumíváme se s druhými
- jazyk - naučný systém symbolické komunikace, který umožňuje sdílet svět s ostatními lidmi

Funkce kultury:

- a) civilizační (humanizační)
- kultura pomáhá začleňování člověka do určité skupiny (polidšťování, socializace)
- b) poznávací (výchovní, normativní)
- kultura pomáhá člověku poznávat a osvojovat si okolní svět, vede ho k uznávání a dodržování normativních hodnot (soubor norem)
- c) akumulativní
- spojuje a uchovává poznatky předešlých generací
- d) kompenzační (zábavná)
- zejména umění pomáhá člověku se uvolnit, odreagovat se

Proměny kultury

- kultura prochází nestálým vývojem, musí se přizpůsobit novým jevům, událostem a podmínkám

Nejvýznamnější příčiny proměny kultury

- a) technologie
- způsob zpracování materiálu v daný výrobek
- ovlivňuje především technickou úroveň kulturního života
- b) akulturace
- přebírání kulturních rysů při setkání kultur
- ovlivňuje symbolickou stránku (hodnoty, normy, jazyk)
- c) asimilace a integrace
- osvojení si kulturních rysů většiny menšinou (přijímají etnické menšiny v dané kultuře)

Masová kultura

- zvláštní typ kultury přístupné a určené co nejširšímu okruhu lidí bez rozdílu
- vztahuje se k X0000 sériím oblečení, k filmu...
- souvisí s průmyslovou výrobou (18. a 19. stol USA, Evropa)

Masová symbolická kultura - kultura tištěného slova

Masová komunikace - od 20. století; rozhlas, televize, video; má za cíl šíření masové kultury

Znaky masové kultury

a) masovost -

- velké množství je předkládáno; ztráta individualizace; šablonovitost; zaměřena na průměr a stádo

b) komercializace -

- předmět ekonomických zájmů (kvantita > kvalita); jde o zájem většiny

c) standardizace -

- stejnost, totožnost; člověk se stává masovým

d) tlak prostředí na jedince -

- „abych byl IN tak sleduji Superstar, aniž se mi to líbí“; stáváme se otroky seriálů

e) demokratizace +

- jak chudý, tak bohatý mohou sledovat stejný program

f) zdroj informací +